

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HENRIK STEFFENS

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 218.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig04val-shoot-idm140015232743408/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Henrik Steffens.

Naar en Kæmpe som Steffens ydmyg bekiender, at han er meget for lille, til at see Herrens Prophet og Apostler, end sige da ham Selv, over Hovedet, da forarger det naturligviis alle de storagtige Lilleputter, hvoraf nuomstunder den literaire Verden vrimler, og det er ganske i sin Orden, at de pege Fingre ad ham, og vrænge efter ham, thi det er Alt, hvad de mægte, og Alvorligheden, veed de, sidder hos mange Læsere saa løs, at den lader sig fordrive af det første, det bedste Fjellebod-Spilop. Her til Lands, hvor det lille Vognmands-Lag, paa den sidste Tid, synes at spille Mester, er det heller intet Under, at Indførselen bliver derefter, og paa denne Maaede lader det sig forklare, at en saa plump og jammerlig Anmeldelse af vor berømte Landsmands Bog: om den falske Theologie og den sande Tro, som den, der forleden stod i Dagen, er det Eneste, man hidtii herom saae paa Dansk. Saa bør det imidlertid ingenlunde være, dertil er Bogen for vigtig, og Dagens Indfald forbyder mig længer at opsætte, hvad jeg længe havde betænkt, tilskynder mig uopholdelig at anmelde et Skrift, der, efter mine Tanker, er skikket til at vække mange gavnlige Betragtninger.

At et saa opvakt Hoved, som Steffens unægtelig er, en Skribent, der ei blot har deelt Tidens høieste philosophiske Anskuelser, men, som En af Hoved-Mændene, kraftig virket til deres Uddannelse og Udbredelse, at han, i Manddoms-Alderen, opgiver dem, som Noget, der ei kan tilfredsstille den sandhedskjærlige Gransker, og bekiender, at han i den gamle, paa de høie Skoler som forældet hardtad bortkastede Bog: i Bibelen, har fundet, hvad han i Tidens Selv-Klogskab forgiæves søgte, fundet Sandhed til Salighed der, ikke ved spidsfindig Fortolk-

Henrik Steffens

ning, men ved at tage Alt eenfoldelig, som Luther og de Gamle: det er unægtelig et Vidnesbyrd om Evangeliets Kraft, som det vist nok ikke behøver, men som dog alle Christne maa glædes ved, og som burde vække Mange til alvorlig Eftertanke. At vor Tid er mageløs ligegyldig ved det største af alle Spørgsmaal, ved Spørgsmaalet om Sandhed til Salighed, det er øiensynligt; men skulde selv saadanne Exempler ei vække andet end kaad Spot og latterlig fornemme Skulder-Træk, da maatte man for Alvor troe, at den nærværende Slægt i det Hele slet ingen Følelse havde af aandelig Natur; thi hvem der blot halvveis troer, at det i ham, der veed af sig selv at sige, ei kan opløses, men maa i Evigheden høste, som det i Tiden saae, hvem der ogsaa kun halvveis troer det, og har beroliget sig over sin øvrige Vantrø med den Tanke, at i saa oplyste Tider kan kun Tosser og Børn have Fædrenes Tro, han maa dog nødvendig føle sig rystet, ved at see, han tænkte feil, ved at see en af Tidsalderens høiest Begavede vende tilbage til Fædrenes Tro, og bekiende det høit, uden at ændse Alt, hvad han derved taber i Verdens Øine, et Tab, som dog vist Intet uden Sjæle-Fred og et levende Saligheds-Haab kan for ham erstatte. Rystet i sit Inderste, maa en Saadan drives til alvorlig at undersøge, paa hvilke Grunde hans Saligheds Haab og hans Ringeagt for gammeldags Christendom hviler, og naar Mennesket først kommer dertil, at han alvorlig spørger om Sandhed til Salighed, da viser Kirkens Historie os, at Erfaring stadfæster Stifterens Ord: hvo som er af Sandhed, hører min Røst. Hvo som derimod, naar han seer en stor Aand bøie sig for Christi Aand i Bibel-Ordet, beroliger sig med den Tanke: dersom jeg har Ret i min Vantrø, maa han være forrykt eller gaae i Barndom, altsaa er han forrykt eller gaaer i Barndom, han maa i det Mindste ikke snakke med om, hvad der fornuftigt, hvad der er Lys eller Mørke i aandelig Forstand, thi enten veed han det slet ikke, eller han skyer Lyset, som jo maatte vise ham, det skulde først afgjøres, om han har Ret i sin Vantrø, før han, uden Daarskab, kan slutte, at den modsatte Tro er uforsvarlig. Overalt synes det dog virkelig at grændse nær til Galskab, naar man paastaaer, det er Aands-Svaghed eller Forrykthed at antage en Tro, der ei blot til alle Tider har talt store Hoveder og høist besindige Mænd blandt sine Bekiendere, men som øiensynlig har bragt Videnskabelighed og Forstands-Udvikling til den Høide, de i Christenheden have naaet. Vil man gjælde for oplyst og fornuftig, skulde man dog i det Mindste vogte sig for at tale saa forvirret, og slutte saa hals-

Henrik Steffens

brækkende, at man beskiæmmes af, hvad man selv kalder Lys og Fornuft.

Dette være sagt som en venlig Paamindelse til dem, der nu omstunder vil slaae sig til Ridder paa bibelsk Christendom, at de ikke af Milepælen i Halle¹ lade sig forføre til at troe, de paa det attende Aarhundredes afstukkede Vei kan naae anden Hovedstad end Skams-Torp, hvor de dog vist nødig vil beklæde Højsædet. Hvad Vei de maae gaae, for nu at gjøre Ordets Tjenere Livet surt, har jeg naturligviis intet Kald til at vise dem; men vel har jeg Kald til at lære dem, at vores Tro ei døer af Trudslar, og at de ere Lysets Statholdere, netop som Paverne vare Christi, hvorfor deres Banstraaler da ogsaa have samme Virkning paa os, som Hines paa Reformatorerne, saa dem kaste vi smilende tilbage, med det oprigtige Ønske, at de maae ramme Lysets Fiender, under hvilket Navn og hvilken Kappe de end skjule sig, ligesom hine rammede Christi! Vi høre til den Menighed, som Stifteren gav Navn af Lysets Børn, og bød at svare til Navnet; det Sidste glemde vist nok Mange, som har det, men dog vidner Historien, at overalt, hvor Bibelen kom hen og troedes paa Ordet, der tændtes Lys, og der kan da vist Ingen med Grund fortænke os i, at vi kræve stærke Beviser, før vi vil troe, at hvad der tændte Lys i vor Sjæl, og tændte Lys i Landene, fra Jorsal, hid, at det er Mørke, og at hvad Christendommen, paa sin Vei giennem Tiden og paa sin Vei til vort Hjerte, fordrev som Mørke, adspredte som Taage, at det er nu blevet Lys. Ei Lysets Børn, men dets feige Forrædere maatte vi være, hvis nogen Pave-Bulle, i hvis Navn den saa udstædes, kunde bringe os til at antage saa utroelige Ting, eller endog kun til at fortie vor urokkelige Overbeviisning, at hvad der har gjort Lysets Gierning overalt, er Lys, og hvad der stræbde at forhindre og afbryde den, er Mørke, og at det er Bibel-Troens Forhold til Alt, hvad der i Tidens Løb har fornægtet og bekæmpet den.

At udsige denne Overbeviisning maa nødvendig være Trang for hver Christen, i Dage som disse; at udsige det høit og varmt maa hver Christen, som fik Tale-Gaver, ansee for en skyldig Kiærligheds-Gierning, og dobbelt forpligtet maa han føle sig dertil, naar han hidtil, som Forfatter, som vældig Folke-Taler, meer eller mindre selv drog i Aag med de Vantroer. Denne Kiærligheds-Gierning er det, Henrik Steffens har udført, i Bogen om den falske Theologie og den sande Tro, og hvem kan

¹ Ordspil med Rationalisten Wegscheiders Navn.